

PTUJSKI LIST

Stane:

K 40—

rotovžu, p...
Rokopisi se ne vrnejo.

Politično gospodarski tednik.

Štev. 38

Ptuj, 2. oktobra 1921

III. letnik

Demokratski prijateljski sestanek

se vrši dne 8. oktobra 1921 ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu“ pri pokritih mizah.

Na 30. september 1921 odrejeni sestanek vsled odpotovanja treh odbornikov izostane.

Ali naj samo razdiramo?

Ni še urejena stavba naše države. Položen je pač temelj s sprejetjem ustave. Na tem temelju bi bilo treba sedaj graditi in opremiti stavbo kar najboljše. Ali kaj počenjamo, kaj delajo nekateri naši voditelji?

Niso vsi zadovoljni s temeljem, z našo ustavo. Sprejeta je bila sicer z veliko večino, z glasovi onih strank, ki so hotele in še hočejo enotno, močno Jugoslavijo. Niso se mogle tiste stranke ozirati na one, ki bi že z ustavo rade razcepile našo državo, ji že z ustavo zadale kal smrti.

Sedaj pa, ko je ustava sprejeta in je treba dalje delati, opazamo, da nekatere stranke nočejo dalje, nasprotno, da hočejo uničiti to, kar so drugi zgradili. Na Hrvaškem je še vedno Radičeva seljačka stranka, ki se noče spoprijazniti z novim položajem. Ona še vedno bega priprosto ljudstvo z nekako seljačko republiko, v kateri bi si ljudstvo samo volilo svojega kralja, republiko, v kateri ne bi bilo treba plačevati davkov, ne hoditi v vojake, pač pa bi jim republika sama pomagala v njih bednem položaju, ščitila jih pred notranjimi in vnanjimi sovražniki. Ljudstvo je lahko in rado verjame take hujskarije, ali neodgovorno je za trezne voditelje, ki slepe ljudstvo s takimi nemožnostmi. Podobni so onemu slovenskemu nekdanjemu poslancu ljudske stranke, ki je v ormoškem okraju

Stari Poetovio.

Predaval dr. Vladimir Travner.

Nadaljevanje.

Z Markom Ulpijem Trajanom se začne za Poetovio nova doba. Po svojih zmagah nad Dacijci med letoma 106 in 107 je povzdignil ta cesar Poetovio v kolonijo, t. j. podelil je domačim rodbinam polno rimsko državljanstvo ter jih dodelil odseku rimskih meščanov takozv. tribus Papiria. V tem času je nastala tudi naselbina na desnem dravskem bregu, kjer je naselil Trajan dvakrat večje število odsluženih vojakov. Od takrat se je imenoval „Petovio“ po cesarju Colonia Ulpia Traiana Poetovienensis. Ker je cesar razdelil „Panonijo“ tudi v 2 dela, je postal Poetovio obenem važno obmejno mesto in važna carinska postaja. Kako visoko so cenili tedanji prebivalci to odlikovanje, pričuje dejstvo, da so si radi pridevali priimek svojega slavnega vladarja, kakor n. pr. Marcus Ulpus Primus, M. U. Severianus, posebno pa ženske, ki so se rade imenovale Ulpije. Seveda je bil Trajan tudi vsled svojega čistega in vrlega značaja povsod izredno priljubljen, tako da mu je rimski senat po pravici podelil častni

pozivljajl kmete, naj ne plačujejo davkov, obenem pa zahtoval od vlade, naj jim ustanovi kmetijsko šolo.

V Sloveniji se z ustavo ne more sprijazniti slov. ljudska stranka. Ni ji povšeči, da slovenske pokrajine ne tvorijo posebne province, nego bodo zenačene z drugimi v naši državi v enotno celoto. Mi Štajerci smo se mogli že dosedaj prepričati, da prevelike upravne enote težko enakomerno upravljajo pokrajino. Dobro vemo, kako malo se je Ljubljana zanimala za nas. Imeli smo tam sicer nekaj ljudi, ki so poznali naše razmere na Štajerskem, ali večina odločujočih uradnikov je poznala bolj Kranjsko in se radi tega tudi ozirala bolj na ožji kraj. Temu se nimamo čuditi. Saj je vsakemu uradniku lažje pregledati in obvladati manjši krog, pa tudi v pokrajinskem zboru bo vsakemu poslaču lažje presojati razmere manjšega obsega nego večjega. Mi ne poznamo tako dobro podrobnih zahtev kranjskih, pač pa če bomo tvorili mi na Štajerskem posebno pokrajinsko upravo, bo veliko lažje vsakemu, bodi uradniku ali zastopniku ljudskemu, se poučiti o vseh potrebnih zahtevah

Teh ljudskih zahtev pa noče upoštevati slov. ljudska stranka. Ljubša bi ji bila Slovenija kot nekaka samostojna državnica, v kateri upa stranka priti do moči, da bi mogla po vzgledu Šušteršičevem uganjati svojo strahovlado. Zato si išče zaveznikov med hrvaškimi nezadovoljnimi, pa tudi med samimi Srbi naj bi nastal razpor v vladajoči stranki srbskih radikalcev. Protič naj bi razbil srbsko radikalno stranko, pa naj bi svoje nezadovoljne združil s hrvaškimi in slovenskimi, s katerimi bi najprej uničili, kar so drugi dobrega storili, potem pa zopet prepustili delo drugim strankam.

V nedeljo, 18. sept. je imel posl. Korošec svoj shod v Ptuj. Poročal je o krizah in

priimek „Najboljši.“ V Ptuj spominja še dandanes nanj majhni kip na desnem prizidku mestne hiše.

Pod cesarjem Markom Aurelijem, modrijanom na rimskem prestolu, so vdrli v naše pokrajine Markomani in Kvadi iz sedanje Češkoslovaške, združeni z Jacigi, bivajočimi na sedanjem Madžarskem. Cesarske legije, med njimi imenovana druga, so sovražnika sicer kmalu pregnale iz naših krajev; azijske čete pa so zanesle v naše kraje kugo, ki je gotovo tudi v Poetoviju zahtevala žrtve.

Njegov nezmožni sin in naslednik Comodus (180—193) je sklenil s sovražniki sramoten mir in dovolil celo, da so se ti rodovi smeli v večjem številu naseliti v Panoniji. V nasledstvenih bojih, ki so se vneli po njegovi smrti, je zmagal slednjič takratni cesarski namestnik gornje Panonije, Afrikanec Septimius Severus (193—211), ki je bil kot vojak s svojo ženo Julijo Domno v Poetoviju prav priljubljen, kar kaže ptujski napis: „Juliji, materi ptujskega tabora.“ Pod njim so se zboljšale v naših krajih ceste; s Severom se začenja doba vojaških cesarjev, večinoma Ilircev, ki so prišli do prestola s pomočjo svojih legij, kakor Decij (240—251), Galienus (260—268), Mark Aurelij Klaudij (268—270), Aurelian (270—275), in M. A. Probus (276—282).

težavah, ki nas tlačijo. Vsakdo ve, da teh ni malo. Poročal pa je gospod poslanec o teh stiskah tako, kakor da bi jih bili krivi le njegovi politični nasprotniki. Sam pa najboljše ve, ker je bil tudi že in dolgo časa član vlade, da se težave ne dajo naenkrat odpraviti. Opozorili bi ga samo na nekaj. Ko je ob kolekovanju novčanic demokratska vlada odtegnila 20%, je imela resno voljo, da jih čimprej vrne. Razglasila je bila že to. Ali odstopiti je morala, vlado pa je prevzela opozicija, v kateri so bili tudi slovenski klerikalci. In kaj so ti storili? Eno prvih del je bilo, da so proglasili, oni ne priznavajo odtegnjenih 20% in jih nočejo vrniti. Sedaj pa očitajo tej vladi, česar sami niso hoteli storiti. Tako delovanje je brezvestno hujskanje. Ljudstvo se s takim zavijanjem le bega. Izprva verjame sicer, ker je še pošteno in sodi tudi druge za poštenjake, ali odprle se bodo tudi ljudstvu oči, da bo spoznalo in obsodilo take hujskače.

Zadoščenje.

Zaupnica županov rogaškega okraja drju. Pirkmaierju.

Rogatec, 25. septembra.

Župani rogaškega okraja, med katerimi je tudi več pristašev klerikalne stranke, so soglasno sklenili zaupnico od Peska obrekovanemu ptujskemu okrajnemu glavarju drju. Pirkmaierju ter so odposlali sledeči dve pismi:

Gospodu dr. Otmarju Pirkmaierju,
vodji okrajnega glavarstva

v Ptuj.

V zadnjih tednih smo zasledovali podlo gonjo, ki so jo uprizorili proti Vam elementi,

L. 284 je po težkih bojih zasedel prestol Dalmatinec Diokles, kot cesar Dioklecijan, brez dvoma eden največjih in najzmožnejših vladarjev. Z njim se začne nova doba rimskega cesarstva, dobe absolutne monarhije. S svojimi reformami je sicer rešil rimsko državo pred propadom za 100 let, končnega propada pa ni mogel več zadržati. „Gospod in bog Dioklecijan“, kakor se je nazival sam, je kmalu uvidel, da je cesarstvo preogromno za enega samega vladarja; radi tega je l. 285 odstopil vzhodno polovico cesarstva svojemu bojnemu tovarišu Maksimijanu kot sovladarju in Augustu. 5 let pozneje sta si cesarja imenovala vsak po enega podvladarja in sicer Dioklecijan Galerija, Maksimian pa Constancia Clora, tako da so vladali rimsko državo pod vrhovnim vodstvom Dioklecijana 4 cesarji. Dioklecijan je obnovil in zboljšal finance in določil najvišje cene, podobno kakor pri nas med vojsko. Vzrok temu je bila vedno naraščujoča draginja vsled neznosnih davkov, da se je mogla ohraniti vojska in cesarski dvor. Tudi je skušal obnoviti stare rimske bogove, vsled česar je pod njim izbruhnulo zadnje in in najstrahovitejše pregonjanje kristjanov.

(Dalje prihodnjič.)

ki hočejo uničiti, ali vsaj oblatiti vse, kar je v naši mladi domovini dobrega. Podpisani župani rogaškega okraja poznamo že od Vašega prihoda v Ptuj Vaše vzorno in nesébično delovanje v vsakem oziru in Vam tem potom izražamo svoje popolno zaupanje in odkrito spoštovanje.

Gospod Ivan Hribar,
kt. namestnik

v Ljubljani.

V prilogi Vam, gospod kraljevi namestnik, predlagamo prepis zaupnice, katero smo poslali našemu priljubljenemu vodji okrajnega glavarstva v Ptuj, gospodu drju. Otmarju Pirkmajerju ter Vas iskreno prosimo, z vso odločnostjo ustavite brezvestno gonjo proti odličnemu uradniku. Ta gonja že predolgo zastruplja našo javnost in ruši neopravičeno ugled državnih oblasti.

Podpisi 14 županov:

Dne 24. septembra 1921.

V. Bizjak, župan v Rogški Slatini; J. Žurman, župan pri Sv. Trojici; V. Žurman, župan v Okolici Slatina; Andrej Cverlin, župan na Brestovcu; Janez Roškar, župan v Rajnkovcah; Jožef Anderlič, župan v Nimnem; Avton Kos, župan pri Sv. Katarini; Alojzij Anderlič, župan v Platu; J. Stiplošek, župan v Sp. Sečovem; Bl. Bukšeg, župan v Donački gori; F. Letonja, župan v Čermožišu; Anton Pulko, župan v Žetalah; Anton Bebelak, župan v Tekovačevem; Hijeronim Zabau, župan pri Sv. Mohorju.

Konec Peskove zadeve.

Anton Pesek je bil več let učitelj pri Narapljah. Od tam je prišel preko šolanja na Koroškem v Ljubljano, kjer je popustil učiteljsko službo in se poprijel drugih poslov. Med vojsko si ji pridobil precejšnje premoženje. Začel je tudi izdajati svoj list Jugoslavijo.

Pri zadnjih občinskih volitvah so ga kandidirali v občinski svet narodni socialisti. Po volitvah so hoteli ti, da postane Anton Pesek ljubljanski župan.

Med tem pa se je iz gostilniških in kavarniških pogovorov izvedelo, da Peskovo prejšnje življenje ni tako, ki bi ga usposobljalo za ljubljanskega župana. Začele so se uradne preiskave, ki so to stvar dognale. Od ljubljanskega županstva je bil g. Pesek po teh poizvedovanjih izključen. G. Pesku se je stvar zaupno povedala. On pa se ni hotel ukloniti, nego zatajeval vsako zlobno dejanje in se rotiti, da je njegovo življenje bilo vedno neomadeževano. Tej trditvi so naseli Peskovi ožji prijatelji in znanci in se zavzeli zanj.

V soboto, 24. septembra je prišlo radi teh očitkov v Ptuj do kazenske razprave. Vršila se je razprava tajno in v pondeljek je bila izrečena sodba. Toženi g. nadučitelj Klemenčič je bil obsojen radi nekih očitkov, s katerimi je izpostavljal g. Peska zasmehovanju, ali oproščen je bil obdolžitve homoseksualnosti, ker je to dokazal po pričah.

S to obsodbo je Peskova zadeva za vsakega treznega človeka razčiščena. Končana so s tem ona mučna prerekanja in očitanja, ki so nekaj mesecev vznemirjala našo javnost. Vsa zadeva je pokazala, kako malo izkušeni, kako nezreli smo še mi Slovenci. Drug do drugega nimamo zaupanja, javnost hočemo z zavijanjem resnice preslepiti, vse to pa delamo iz strankarske strasti, iz sovražstva do drugih političnih strank.

Jugoslovanska demokratska stranka je od početka te afere hotela, da ostane afera v svojih mejah in ne zastruplja javnosti. Obžalovanja so vredni ljudje, katerih narava je nagnjena do nenravnih dejanj. Pošten človek jih pomiluje. Zato ostanejo taka dejanja skrita med najožjim krogom. Ali človek, ki se je v tem oziru pregrešil, se mora tudi temu primerno vesti. Ne sme siliti preveč v ospredje, kjer je lahko izpostavljen raznim napadom. Še manj pa sme tak človek dru-

gim izmišljati in očitati nečednosti, če jih sam ni prost. To pa se je zgodilo v Peskovem slučaju. Pesek in njegovi tovariši so na vsak način hoteli, da je g. Pesek nemadeževan. Dasi se je moral g. Pesek čutiti krivega, se ni hotel udati v svojo usodo, nego je mislil z drznim tajenjem in ostudnim blatenjem svojih nasprotnikov preslepiti svoje privrženec in vso javnost. Ali to ni šlo, ker naše oblasti in naša javnost se ni toliko pokvarjena, da bi se dala preslepiti.

Zato pa naj rodi izčiščenje Peskovega žalostnega slučaja za nas dobre sadove. Boddimo pošteni proti drugim, kakor hočemo, da so oni pošteni proti nam. Ne iščimo pazerja v tujih očeh, ko bruha v svojih očeh ne vidimo!

Kaj je s tobakom?

(Feliks Grögl.)

Slovenija je dobila letos po tolikih brezuspešnih prošnjah v rajni Avstriji dovoljenje za sajenje tobaka; seveda ne, kakor si je to večina predstavljala, vsak za se, temveč za državo.

Priglasilo se je primeroma malo sadilcev, med katerimi sem tudi jaz, in kot tak bi rad povedal v sledečem svoje misli o sajenju tobaka v Sloveniji, v zavesti, da enemu ali drugemu interesentu ustrezem.

Vsi tobačni nasadi v Sloveniji so pod nadzorstvom državnega monopolnega urada v Ptuj, kojega vodi strokovnjak iz Dalmacije, jako vpluden in postrežen gospod tajnik Peter Šegvič, ki je, o čemer sem prepričan, vsakomur radevolje na razpolago.

V njegov delokrog spadajo vse podrobnosti o sajenju, gojenju, sušenju in drugih opravkih pri tobaku; jaz si bom olajšal le svoje lastno srce.

Posadil sem letos, ker me je mera goljufala, namesto predpisanih 2000 le 1432 sadik.

Sadike sem si vzgojil sam po predpisih in so izvrstno uspele.

Od začetka jih je zadrževala suša, a so se potem na njivi hitro in krasno razvile. Za nasad sem vporabil kos od puščenega vinograda. Slabih rastlin je bil le mali odstotek. Srednji, zreli listi so merili na dolžino do 75, na širino pa do 50 cm.

Tobak, obran seveda, sem potem po prvi fermentaciji (pacanju) obesil na podstrešju (dilah) in je sedaj suh, da se ga ne sme dotakniti.

S tem tobakom se bo dalo delati dalje še le, ko pride deževno vreme in se bodo listi navlekli toliko, da se ne bodo drobili.

Ako bo, o čemer ne dvomim, monopolna uprava držala dano besedo, upam dobiti lepo svotico denarja, ki ga tudi rabim, saj imam polno kočo otrok in povrh še — ženo.

Letos se bo torej tobak v Sloveniji obnesel gotovo, kolikor se tiče pridelka; ako bo temu primerna tudi odkupnina, potem se bo drugo leto oglasilo veliko število sadilcev, in zato bi bilo po mojem mnenju treba priprav takoj, in sicer intenzivnih priprav, da ne bo zopet vse tako prenačljeno, kakor je bilo letos.

Predvsem bi bilo treba ljudstvo natančno seznaniti z zadevo.

To bi najlažje napravili strokovnjaki, a teh manjka.

Kaj ko bi država, oz. monopolna uprava poklicala 2 strokovnjaka, ki bi v zimskem času prepotovala Slovenijo in v poljudnih predavanjih prepričala ljudstvo, da se mu mudi nov vir dohodkov in ga natančno poučila o vsem potrebnem. Prepričan sem, da bi se trud in izdatki stoterno poplačali.

To so moje misli. — Gotovo prinesejo kaj sadu.

Dopisi.

Mestni Kino Ptuj. Vljudno naznanjam cenj. občinstvu, da se bodo vršile v tukajšnjem

gledališču od 1. oktobra naprej kinopredstave in sicer po sobotah ob 8. uri in po nedeljah ob 5. in 8. uri zvečer. — Hiša grozote, 5 epoh. — Pauti, 3 epoh. — Človek brez imena, 5 epoh. — Osveta Brahmāna. — Grofica Walewska. — Prinčezinja Mila. — Harakiri. — Beli pav. — Tajinstveni doživljaji prof. Olafa Bruhma. — V soboto, dne 1. ob 8. uri in v nedeljo 2. oktobra ob 5. in 8. uri zvečer „Žrtev tradicije“. Krasni igrokaz v 5 dejanjih. Spisal Emar Fröberg. Regija Rene Carlsten. V glavnih vlogah prvovrstni švedski igralci: Hjalmar Selander, Torz Teje itg. — V soboto, dne 8. oktobra ob 8. uri zvečer in v nedeljo, dne 9. oktobra ob 8. uri „Solčni žarek.“ Komedija, interpretirana po najmlajših umetnikih sveta: Mary Osborne (6 let) in črnc Sambo (9 let.) Premijera pred kratkim v Apolo-kinu na Dunaju. Kot nameček dve krašni veseligr. V glavnih vlogah Maks Lander in Teddy. Naslednja predstava „Hiša grozote“ v 5 ep. Po 15. oktobru se vrše predstave tudi ob sredah in četrtkih ob 8. uri zvečer. Vsakokrat nov program. Navzlic visokim nabavnim stroškom so cene le malenkostno znižane. — Predprodaja vstopnic ob nedeljah od 11.—12. uri pri kino-blagajni. Sedeži se tudi abonirajo za celo sezono. Za obilen obisk se priporoča Ravnateljstvo.

Označba Gornji Ptuj se nam ne zdi pravilna. To je prestava nemškega „Oberpettau“, katere ljudstvo ne rabi. Ljudje govorijo: „Na grad, na gradu, z grada.“ Zato predlagamo kot krajevno označbo: Ptujski grad.

Prijavljenje vina. Vinogradniki se opozarjajo na čl. 8 točka a pravilnika o trošarini na vino (Uradni list z dne 17. septembra in 17. novembra 1920 šte. 338 in 426) ki določa, „da so producenti vina sicer oproščeni plačevanja trošarine, v kolikor ne izvršujejo gostilniškega obrta ali drugačne prodaje vina na drobno, razen če ga morda prigodno točijo pod vejo, in tudi ne izvršujejo obrtne prodaje na debelo, za množino vina lastnega pridelka, ki ga porabijo zase in za svoja gospodarstva; kontrole pa tudi ti producenti niso oproščeni. Producenti vina, tedaj vsi vinogradi, so torej dolžni, prijaviti tekom 24 ur svoj vsakokratni pridelek, posebno pa tudi oddajo posameznih množin pridelka in vsak eventualni prejem tujega vina oddelku finančne kontrole po običnih pravilih tega pravilnika. Samo odvzemanja vina lastnega pridelka zase in za svoje gospodarstvo jim ni treba naznanjati.“

Konfekcijska tovarna v Mariboru. Industrializacija naše dežele kaže vedno večji napredek. To moramo tem srčneje pozdraviti, ker nas dela to od inozemstva popolnoma neodvisne in nam zagotavlja dobavo najvažnejših življenjskih potrebščin po domači industriji, kar bo brezdvomno pripomoglo k ozdravljenju naše šibke valute. Eden najvažnejših predmetov našega uvoza je obleka. Tudi to, ki smo jo morali za drag denar uvažati, bomo sedaj proizvajali doma. Znana firma „Jugoslovanski Lloyd“ iz Beograda je osnovala v Mariboru, Ruška cesta št. 45 na lastnem 9000 m² obsegajočem prostoru veliko tovarno za konfekcijo moških in deških oblek. Novomodne tovarniške stroje goni električni tok in razveseljivo je njih šumenje, ki naznanja, da je tudi pri nas vzknila industrija te stroke. Na stotine delavstva bo v tej tovarni služilo svoj kruh. Gotovo je tudi, da je ta ustanovitev privabila tudi druge v naši državi pomankljive industrije in jim dala poguna. Na ljubljanskem velesojmu so trgovci že doznali pomembnost podjetja in ga obsuli z naročili. Razen obširne zaloge moških in deških oblek zalaga Jugoslovanski Lloyd D. D. tudi razne vrste moškega in ženskega blaga. Tudi to postaja sedaj domač proizvod in se vsepovsod priporoča.

Ormož. Dramatični odsek ormoške čitalnice priredi v soboto, dne 1. oktobra 1921 v zimski sezoni svojo prvo igro in sicer „Dobrodelnost“, tridejansko šaloigro znanega slovenskega pisatelja dr. Frana Detela. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Čisti dobiček je namenjen za nakup novih knjig ljudske knjižnice,